

Dokąd na wycieczkę? VIA SACRA. Kościoły i klasztory w Cieszynie i Czeskim Cieszynie

Data publikacji: 23.06.2024 15:00

Jako, że niepewna pogoda nie każdego zachęca do wycieczki w góry, dziś proponujemy spacer po mieście. Tym razem szlakiem cieszyńskich kościołów.

Jako że Cieszyński Urząd Miejski wydał folder – przewodnik po wytyczonym po mieście szlaku VIA SACRA. Kościoły i klasztory w Cieszynie i Czeskim Cieszynie. Autorem tekstu przewodnika jest Janusz Spyra. Szlak opisany jest [tutaj](#). W Informacji Turystycznej przy Rynku można otrzymać darmowy folder z opisem szlaku. Można też pobrać go w wersji pdf.

Poniżej zamieszczamy tekst przewodnika autorstwa Janusza Spyry

Cieszyn zwany jest miastem szkół i kościołów. Do II wojny światowej tylko na terenie dzisiejszego centrum powstało kilkanaście świątyń chrześcijańskich. Pierwszą chrześcijańską świątynią była rotunda pod wezwaniem św. Mikołaja, zbudowana zapewne w XI w. Kiedy w mieście został wzniesiony kościół parafialny rotunda stała się kaplicą zamkową. W średniowieczu do parafii cieszyńskiej należały także okoliczne wsie, a cieszyński proboszcz pełnił funkcję dziekana w stosunku do powstających w okolicy nowych parafii. Patronem cieszyńskiego kościoła był książę, z którego nadania pochodziła większość dochodów duchownych. W 2 poł. XIII w. wzniesiono poza murami miejskimi klasztor dominikanów, ich kościół pełnił funkcję nekropolii książąt cieszyńskich. Przy przytułku dla biednych i chorych mieszkańców powstała kaplica, przekształcona później w kościół św. Jerzego. W 1476 r. powstał klasztor franciszkanów bosych (bernardynów). Cieszyńscy duchowni odgrywali dużą rolę w życiu miasta.

W 1545 r. książę Waław Adam opowiedział się za Reformacją, usunął z miasta katolickich duchownych i zakonników, a kościoły oddał ewangelikom. Zmiany w dziedzinie liturgii regulowały akty prawne wydawane przez cieszyńskich władców, zwłaszcza Porządek kościelny z 1578 r. W 1609 r. kolejny książę Adam Waław przystąpił do Kościoła katolickiego, ewangelicy kaznodzieje musieli opuścić miasto. W czasie wojny trzydziestoletniej protestanckie władze miasta kilkakrotnie usiłowaly przywrócić stan sprzed 1609 r., ale w rękach protestantów pozostał jedynie zbudowany przez nich w 1594 r. kościółek św. Trójcy. Elżbieta Lukrecja, ostatnia księżna cieszyńska z rodu Piastów wydała w 1629 r. Statut religijny, ograniczający udział we władzach miejskich i cechach wyłącznie do katolików. Wkrótce po jej śmierci odebrano ewangelikom kościół św. Trójcy, a protestanckiego pastora wygnano. Wzmoczona kontrreformacja zaczęła się w Cieszynie po objęciu władzy w 1653 r. przez Habsburgów, jednak przez dłuższy czas większość mieszczan pozostawała przy protestantyzmie. Sytuację zmieniło przybycie do Cieszyna w 1670 r. jezuitów, którzy w 1674 r. uruchomili też szkołę łacińską, rozbudowaną do gimnazjum. W 1700 r. został oddany do użytku kościół oraz klasztor braci bonifratrów, przy którym działała apteka oraz szpital. Kolejny szpital utworzyły siostry elżbietanki przy swojej placówce urządzonej w 1754 r. przy Rynku.

W 1709 r. cesarz Józef I zgodził się na wybudowanie przez protestantów na Śląsku kilku kościołów, w tym w Cieszynie. Wokół Kościoła Jezusowego ukształtowała się gmina ewangelicka obejmująca cały Śląsk Cieszyński. Od 1770 r. parafia katolicka wchodziła w skład Generalnego Wikariatu dla austriackiej części diecezji wrocławskiej. Funkcje Generalnych Wikariuszy często pełnili cieszyńscy proboszczowie. Był to okres ingerencji absolutnego państwa w wewnętrzne sprawy kościołów. W 1773 r. zlikwidowano rezydencję jezuitów w Cieszynie, po pożarze miasta w 1789 r. zniesiono także zakon dominikanów, a ich kościół stał się siedzibą parafii, do której należało także 13 okolicznych wsi. W 1781 r. Józef II wydał Patent Tolerancyjny dla protestantów, zezwalający na swobodne organizowanie zborów i szkół. Ustawa zasadnicza z 1867 r. zagwarantowała obywatelom monarchii austro-węgierskiej respektowanie ich praw, także wyznaniowych. Sytuację Kościoła katolickiego uregulował konkordat z 1855 r., jednak w Cieszynie dominujący wpływ uzyskali niechętni mu liberałowie. Mimo tego duchowni katolicy realizowali swoje powołanie zwracając się do wszystkich wiernych, zarówno do Polaków jak i Niemców, obejmując opieką duszpasterską także żołnierzy miejscowego garnizonu czy więźniów. Chorymi opiekowali się bonifratrzy i elżbietanki, które w 1903 r. przeniosły się do nowego klasztoru z dużym szpitalem. W 1876 r., osiadły w Cieszynie

siostry boromeuszki zajmujące się nauczaniem dziewcząt. Wrócili do Cieszyna jezuici, którzy wybudowali kościół Serca Jezusowego przy Alejach arcyksięcia Albrechta. Nabożeństwa katolickie odbywały się w kościele parafialnym, w kościołach jezuitów i bonifratrów, w kaplicach sióstr boromeuszek i elżbietanek, w kościołach filialnych św. Trójcy, św. Krzyża i św. Jerzego a także w Bobrku, Boguszowicach, Krasnej, Mnisztwie, Zamarskach i w Sibicy. Działało wiele katolickich stowarzyszeń, wielu cieszyńskich kapłanów odegrało ogromną rolę w szeregach polskiego ruchu narodowego, m.in. I. Świeży i J. Londzin.

Parafia ewangelicka, której ośrodkiem był Kościół Jezusowy na Wyższej Bramie, wchodziła w skład superintendentury morawsko-śląskiej. Należeli do niej wyznawcy Kościoła ewangelicko-augsburskiego z Cieszyna i 32 okolicznych miejscowości. W latach, kiedy pierwszym pastorem w Cieszynie był Leopold Otto (1865-75) skupiało się wokół niego grono działaczy polskich.

Po podziale miasta w 1920 r. władze czechosłowackie doprowadziły do powołania osobnej parafii katolickiej dla Czeskiego Cieszyna przy kościele Serca Jezusowego, polska część miasta została włączona do diecezji śląskiej. Kościół Jezusowy pozostał centrum parafii ewangelickiej w Cieszynie, natomiast wyznawcy protestantyzmu w Czeskim Cieszynie podzielili się na trzy kościoły według narodowości. Wiernych i duchownych obu wyznań połączył wspólny los w czasach okupacji hitlerowskiej, kilku księży katolickich z terenu Cieszyna straciło życie w hitlerowskich obozach, innych wysiedlono.

Trudnym okresem dla kościołów obu wyznań były też lata po 1945, kiedy musiały działać pod ścisłym nadzorem tajnej policji oraz komunistycznych władz. Wraz z terytorialnym rozrostem miasta, następowały zmiany organizacyjne w strukturze parafialnej Kościoła katolickiego. Utworzono nowe parafie w Bobrku, Pastwiskach, Krasnej, na Mnisztwie oraz przy kościołach św. Elżbiety i św. Jerzego. Na początku XXI w. dekanat cieszyński liczy ok. 23 tysięcy wiernych. Cieszyński zbór ewangelicki jest największą parafią Kościoła ewangelicko-augsburskiego w Polsce. Liczy ok. 7 tysięcy wiernych, obok Cieszyna należy do niego kilkanaście okolicznych wsi.

Zwiedzanie kościołów i kaplic w Cieszynie należy rozpocząć od Wzgórza Zamkowego, gdzie znajduje się najstarszy murowany obiekt sakralny Śląska Cieszyńskiego, mianowicie

1 Rotunda romańska p.w. św. Mikołaja (Wzgórze Zamkowe)

Zbudowana zapewne w XI w. jest jednym z najlepiej zachowanych zabytków sztuki romańskiej w Polsce. Składa się z nawy na planie koła oraz półkolistej apsydy, nawa jest wysoka na 13, apsyda na 6,8 m. W zachodniej części nawy znajduje się wsparta na trzech arkadach kolumnowych empora. Dojście z nawy na emporę stanowią kamienne schody, częściowo umieszczone w murze, który w tym miejscu ma grubość 1,75 m. Rotundę zbudowano z kamienia łamanego z okładziną z ciosów wapiennych. Nawa ma wymiary 6,4 do 6,6 m (wewnątrz) oraz 9,3 m (zewnątrz). Początkowo rotunda (pierwszy raz wspomniana w 1223 r.) pełniła rolę kaplicy grodowej, służyła także mieszkańcom podgrodzia. Po 1290 r. włączono ją w system budowli zamkowych, podniesiono poziom posadzki, romańskie okna w apsydzie zastąpiono gotyckimi. W czasach Reformacji funkcje kapelanów książęcych, opiekujących się kaplicą, pełnili ewangelicy kaznodzieje. Po 1653 r. rotunda straciła charakter kaplicy zamkowej, jedynie dwa razy w roku, na św. Mikołaja i na św. Wacława odbywały się w niej nabożeństwa. W 1839 r., w trakcie przebudowy cieszyńskiego zamku rotundę zasypano do połowy, górną jej część obmurowano dostosowując do klasycystycznego wystroju zamku. Przeróbki te zaczęto usuwać w czasie II wojny światowej, rekonstrukcję dokończono w latach 1947-55. Od 90. lat XX w. na nowo w święto św. Mikołaja odbywają się tu nabożeństwa.

Z tarasu widokowego na Wieży Piastowskiej podziwiać można m.in. gmach Teatru im. Adama Mickiewicza zbudowany w miejscu, gdzie stał pierwotny kościół parafialny św. Marii Magdaleny w Cieszynie. Istniał już w XIII w., w świątynię murowaną wzniesiono w 1496 r. Uległa ona zniszczeniu w czasie pożaru w 1789 r. Średniowieczną genezę ma także kościół św. Jerzego na zbiegu ulic Frysztackiej, Hażlaskiej i Liburnia do którego dochodzimy ul. Zamkową.

2 Kościół parafialny p.w. św. Jerzego (ul. Liburnia)

Kościół św. Jerzego powstał jako kaplica przy tzw. szpitaliku, przytułku dla biednych mieszczan, który powstał poza murami miasta. Najpóźniej od pocz. XIV w. istniała przy nim kaplica p. w. św. Trójcy i św. Jerzego. W przytułku

przebywało z reguły kilkunastu pensjonariuszy, zlikwidowano go w 1882 r., zamiast niego oddano do użytku dom starców.

Kaplica zbudowana została w XIV/XV w. jako jednonawowy budynek z jednoprzęsłowym prezbiterium, zamkniętym trójbocznie. Od pocz. XVIII w. funkcjonowała jako kościół filialny św. Jerzego i 10 tysięcy Męczenników. Na pocz. XIX w. miał trzy ołtarze, w tym główny, z rzeźbionym wyobrażeniem Matki Boskiej Bolesciwej oraz obrazem św. Jerzego. W latach 1804-06 wybudowano przedsionek, a nad nim murowaną wieżę. Kościółek poddawano licznym restauracjom, wystrój wnętrza zmodernizowano w 1972 r. Świadectwem dawnych czasów są m.in. dwa gotyckie portale z XV w., a przede wszystkim zwornik z tarczą z piastowskim orłem w prezbiterium.

3 Wracając w stronę miasta skręcamy w ul. Michejdy. Kilkadziesiąt metrów dalej, z lewej strony znajdował się w średniowieczu klasztor franciszkanów bosych (bernardynów), zlikwidowany w 1542 r. Dziś pozostała po nich jedynie nazwa Bosak. Dalej na Pl. J. Londzina znajdują się dwa sakralne obiekty.

4 Kościół filialny p.w. św. Trójcy (Pl. Londzina)

Kościół św. Trójcy powstał po epidemii w 1585 r., w której straciło życie podobno 3 tys. osób. Pogrzebano je w ogrodach darowanych miastu przez księżną Katarzynę Sydonię, przy cmentarzu wystawiono drewnianą kaplicę, a w 1594 r. na jej miejscu murowany kościółek. Po 1609 r. kościółek, jako jedyny zbudowany przez samych protestantów, pozostał w ich użytkowaniu. W listopadzie 1653 r. ostatni protestancki pastor musiał opuścić miasto, kościół św. Trójcy stał się świątynią filialną kościoła parafialnego, jednak długo nie odprawiano tu żadnych nabożeństw. W 1656 r. Andrzej Wildau ufundował przy kościele grobowiec dla swojej rodziny, przekształcony w kaplicę. Wnętrze kościoła przebudowano na wzór gotycki w 1 poł. XIX w., w 1864 r. postawiono nową, murowaną dzwonicę. Kościół św. Trójcy jest obiektem jednonawowym, z dwuprzęsłowym prezbiterium, o wyraźnych cechach gotycko-renesansowych. Fasada kościoła zwieńczona jest szczytem o późnorenansowym charakterze. Trójprzęsłowa nawa przykryta jest sklepieniem kolebkowym. Od zachodu znajduje się chór muzyczny z przełomu XVIII/XIX w. Ołtarz główny zdobią m.in. rzeźby św. Teresy i św. Jadwigi Śląskiej. W XIX w. w kościele organizowano nabożeństwa dla młodzieży szkół średnich, sporadycznie także dla żołnierzy cieszyńskiego garnizonu. Obecnie jest kościołem filialnym parafii św. Marii Magdaleny w Cieszynie.

5 Klasztor i kościół braci bonifratrów (Pl. Londzina)

Fundatorem klasztoru był baron Adam Borek z Tworkowa i Roztropic, który na łożu śmierci przekazał swój majątek zakonowi bonifratrów w celu założenia w Cieszynie klasztoru i szpitala. Budowę klasztoru zakończono w 1700 r., w następnych latach rozbudowywano pomieszczenia szpitalne, obok których urządzono aptekę. Konsekracji kościoła dokonano dopiero w 1719 r. W 1798 r. ukończono budowę nowej wieży, a fasada uzyskała obecny klasycystyczny wystrój.

Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny tworzy fragment zabudowań klasztoru, który jest założony na planie czworoboku, z wirydarzem w środku. Kościół zbudowany jest na planie prostokąta, jako budowla jednonawowa, trzyprzęsłowa. Od południa nawę zamyka dwukondygnacyjny chór. Ozdobę kościoła stanowią późnobarokowe ołtarze, zwłaszcza główny z 1743 r. autorstwa J. G. Lehnerta z Opawy, z rokokową dekoracją.

Naprzeciwko klasztoru bonifratrów, na miejscu gmachu urzędu telekomunikacyjnego, od połowy XVIII w. aż do pocz. XX w. znajdował się klasztor sióstr elżbietanek. Ich obecna siedziba wznosi się majestatycznie na wzgórzu na rogu ul. Liburnia i Katowickiej.

6 Klasztor i kościół sióstr elżbietanek (ul. Katowicka 1)

Klasztor Sióstr św. Elżbiety III Zakonu św. Franciszka, których głównym powołaniem jest opieka nad chorymi, powstał w Cieszynie w 1753 r., od 1754 r. ich rezydencję stanowiła kamienica hr. Wilczka przy Rynku wraz z ogrodem, gdzie urządziły mały klasztor z kaplicą oraz szpital dla kobiet. Znajdowało w nim opiekę kilkanaście kobiet, co nie zaspokajało rosnących potrzeb. W latach 1900-1903 na zboczach zwanym Liburnią powstał nowy, obszerny kompleks klasztorny z bogatą, neobarokową dekoracją zewnętrzną. Składa się z trzech skrzydeł: głównego oraz dwóch

bocznych, w których ulokowano szpital dla kobiet i dzieci na ponad sto łóżek. Szpital po 1945 r. został przejęty przez państwo, dopiero po 1989 r. wrócił w ręce klasztoru. Główne skrzydło zajmują pomieszczenia klasztorne oraz kaplica pod wezwaniem św. Elżbiety w stylu neobarokowym. Ołtarz główny, poświęcony św. Elżbiecie, wykonany przez firmę Rifesser i Stuflesser ze St. Ulrich w Tyrolu. Od 1980 r. kaplica przy klasztorze sióstr elżbietanek pełni funkcję kościoła parafialnego.

Wracamy do miasta ul. Bobrecką do ulicy Kochanowskiego, gdzie skręcamy w lewo, a następnie w prawo w ul. Szersznika dochodząc do kościoła św. Krzyża.

7 Kościół filialny p.w. św. Krzyża (ul. Szersznika 3)

Kościół św. Krzyża zawdzięcza powstanie jezuitom, którzy przybyli do Cieszyna w 1670 r., przejmując 4 domy książęce, rezydencję Elżbiety Lukrecji w ostatnich latach jej życia przy obecnej ul. Szersznika. W latach 1703-1705 ich misja przekształciła się w rezydencję, znajdująca się tu kaplica w 1707 r. została przekształcona w kościół p.w. Świętego Krzyża. Główny ołtarz zdobił obraz przedstawiający Matkę Boską Śnieżną. Po likwidacji w 1773 r. cieszyńskiej rezydencji jezuitów kościół św. Krzyża zamieniono na kościół gimnazjalny. Jego nadzorcą został ks. L. J. Szersznik, który w 1782 r. zasklepił wnętrze i wznosił wieżę z hełmem, kierował też odbudową kościoła po pożarze w 1789 r. W 1794 r. powstał nowy ołtarz główny ze scenami Ukrzyżowania i Ostatniej Wieczerzy, według projektu A. K. Schweigla, potem dwa boczne ołtarze. W 1862 r. przebudowano wieżę, a w końcu XIX w. fasadę, umieszczając na osi kamienny portal, a w dwóch niszach rzeźby św. Ignacego Loyoli i św. Józefa.

Ulicą Szersznika kierujemy się w stronę cieszyńskiego Rynku. Przecinając główny plac miasta wchodzimy w ul. Głęboką, by z lewej strony, na małym Placu św. Krzyża, znaleźć wejście główne do obecnego kościoła parafialnego.

8 Kościół parafialny p.w. św. Marii Magdaleny (Pl. Dominikański)

Kościół parafialny św. Marii Magdaleny w obecnej postaci powstał na przełomie XVIII i XIX w., wcześniej jednak kilka wieków istniał jako kościół p.w. Narodzin Najświętszej Marii Panny przy klasztorze dominikanów. Pierwotnie był romański i zajmował przestrzeń obecnej nawy poprzecznej. W trakcie późniejszej, gotyckiej przebudowy do nawy od północy dobudowano prezbiterium, a od południa mniejszą nawę dla wiernych. W czasie Reformacji kościół użytkowali protestanczy kaznodzieje jako drugi kościół miejski. Zwrócono go dominikanom po 1609 r.

Kościół wraz z klasztorem uległ zniszczeniu w pożarze w 1789 r. Klasztor dominikanów zlikwidowano, świątynię odbudowano jako nowy kościół parafialny. Z pierwotnego kościoła dominikańskiego pozostało m.in. kilka gotyckich portali oraz posąg nagrobny zapewne księcia Przemysława I Noszaka. Dobudowano dwie nowe kaplice oraz nową wieżę. Budowę ukończono w 1797 r. nadając nowe wezwanie. W późniejszym czasie kościół podlegał różnym renowacjom i modernizacjom. Ołtarz główny, autorstwa A. K. Schweigla z Brna przedstawia św. Piotra i Pawła oraz symbol Opatrzności Bożej. Obraz w polu głównym ołtarza przedstawia scenę umycia nóg Chrystusowi przez św. Marię Magdalenę. Barokowo-klasycystyczna ambona oraz nadstawa chrzcielnicy ze sceną chrztu Jezusa w Jordanie, są dziełem F. Schuberta z Opawy.

Wracając na Rynek podążamy na Górny Rynek, przy którym znajduje się kompleks klasztoru sióstr boromeuszek.

9 Klasztor Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza (Górny Rynek 1)

Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Karola Boromeusza powstało w połowie XVIII w. w Nancy dla opieki nad chorymi i potrzebującymi, potem zajęło się także nauczaniem dziewcząt. Placówka w Cieszynie powstała w 1875 r. w kamienicy szlacheckiej przy Górnym Rynku, przy której stopniowo powstał kompleks zabudowań mieszczących m.in. przedszkole, szkołę ludową i wydziałową, seminarium żeńskie. W szkołach na terenie klasztoru uczyło się czasami ponad pięćset osób.

Po II wojnie światowej, kiedy władze komunistyczne zakazały im pracy z młodzieżą, boromeuszki zajęły się opieką nad osobami starszymi i nieuleczalnie chorymi. Obecnie na terenie klasztoru działa Zakład Opiekuńczo-Leczniczy.

Znajdującą się na terenie klasztoru kaplicę pod wezwaniem Św. Rodziny wzniesiono w latach 1877-78 w stylu neoromańskim, z wyposażeniem w stylu neogotyckim. Jej ozdobę stanowi ołtarz z obrazami Św. Rodziny, św. Karola Boromeusza oraz św. Jadwigi. Kaplicę zdobią okna z witrażami, chór wspiera się na dwóch neoromańskich kolumnach z kapitelami kostkowymi, od dołu sufit zdobiony jest ornamentyką geometryczną. Ornamentyka na suficie została zamalowana po II wojnie światowej i odkryta w czasie renowacji w 1998 r.

Z klasztoru boromeuszek udajemy się ulicą Wyższa Brama na Plac Kościelny, który swoją nazwę bierze od ewangelickiego Kościoła Jezusowego.

10 Kościół Jezusowy (Pl. Kościelny)

Kościół Jezusowy rozpoczęto wznosić w 1710 r., przedtem na tym miejscu przez rok stał mały drewniany kościółek. Budowę kierowali H. G. Hausrucker i J. Ried z Opawy. Zasadnicze prace, zakończone budową sklepienia nad główną nawą wykonano do 1723 r., w 1750 r. ukończono wysoką na 72 metry wieżę. Nowy ołtarz ufundowano w 1767 r., w 1785 r. przyozdobiono ambonę. Kościół gruntownie odrestaurowano w latach 1956-57.

Kościół Jezusowy jest budynkiem dwukondygnacyjnym, trójosiowym, z kwadratową wieżą. Jedynym ozdobnym elementem fasady jest kamienny portal z 3 ćwierci XVIII w. Zbudowany został na planie prostokąta, z jednoprzęsłowym prezbiterium. Centralne miejsce zajmuje wysoki na 17 m ołtarz z symbolem Opatrzności Bożej w zwieńczeniu, figurami czterech ewangelistów na dolnej nastawie oraz dwoma parami kolumn. W centrum ołtarza znajduje się „Ostatnia Wieczerza”, autorstwa Franza Oesera z Lipska. Po bokach prezbiterium znajdują się kaplice chrzcielna i przedpogrzebowa, z klasycystycznymi portalami z 1 poł. XIX w. Nad nawami bocznymi znajdują się dwie kondygnacje empor, kościół rozświetla 59 półokrągłych okien. W nawie najważniejszym elementem jest wysoka na 9 metrów kazalnica zbudowana w stylu barokowo-manierycznym, z posągami Chrystusa Zmartwychwstałego na baldachimie. Na chórze Kościoła Jezusowego mieści się zabytkowa Biblioteka Tschammera, powstała w 2 poł. XVIII w. oraz Muzeum Protestantyzmu.

Schodzimy do skrzyżowania ul. P. Stalmacha i ul. 3 Maja, gdzie skręcamy w lewo. Dochodzimy do Olzy, by Mostem Wolności przejść do Czeskiego Cieszyna. Ul. Střelniční oraz Dukelská prowadzą nas do kościoła Na Niwach.

11 Kościół Śląskiego Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego Na Niwach (ul. Dukelská)

Po 1920 r. ewangelicy z Czeskiego Cieszyna utworzyli seniorat czeskiego Śląska wschodniego, przy czym Niemcy i ślązakowcy opowiadali się za przyłączeniem do Niemieckiego Kościoła w Czechach, Morawach i na Śląsku. Po zerwaniu w 1926 r. Polacy pozostali w ramach Śląskiego Kościoła Ewangelickiego, a w 1931 r. przystąpili do budowy własnego kościoła. Ukończono go w 1932 r. wg planów E. Davida. Kościół, zwany popularnie kościołem Na Niwach zbudowany jest na planie krzyża, z fasadą szeroką na ponad 24 m. Dominantą kościoła jest 50-metrowa wieża, zakończona szczytem w formie ostrosłupa. W jej podstawie umieszczono wejście główne, obramowane portalem ostrołukowym. Autorem ołtarza głównego jest znany rzeźbiarz Henryk Nitra z Dolnych Błędowic. Z kościoła korzysta także Ewangelicki Kościół Luterski (Luterská církev evangelická a.v. v České republice).

Ul. Střelniční kierujemy się wprost do dworca kolejowego z 1889 r., przejściem pod nim przedostajemy się na drugą stronę torów. Ul. Frýdecká zmierzamy do skrzyżowania z ul. Gimnazijní (ul. Gimnazjalną)

12 Kościół czeskobraterski (Ul. Frýdecká)

Kościół zaprojektował w 1926 r. E. David dla Czeskośląskiego kościoła ewangelickiego, zbudowano go w latach 1928-29. Jest oparty o plan centralny, z przedsionkiem, z którego wyrastają po bokach dwie niskie wieżyczki. Pomieszczenie główne, przykryte dachem w kształcie ostrosłupa, ozdobione jest prostą dekoracją w duchu modernistycznej architektury wiedeńskiej. Śladem niemieckiego ekspresjonizmu jest masywny gzyms korony. Po II wojnie światowej właścicielem kościoła pozostał Czeskobraterski kościół ewangelicki wyznania augsburskiego [Českobratrská církev evangelická a.v.] w Czeskim Cieszynie. Obecnie użytkuje go Kościół Braterski (Církev bratrská).

Przechodząc dalej ul. Gimnazijni dochodzimy do Placu dr Marcina Lutra, na którym znajduje się świątynia Czeskobraterskiego Kościoła Ewangelickiego A. W. Na Rozwoju.

13 Kościół Ewangelicki (Nám. Dr. Martina Luthera)

Dla potrzeb niemieckojęzycznej ludności Czeskiego Cieszyna, która w 1926 r. opowiedziała się za przynależnością do Niemieckiego Kościoła w Czechach, w 1927 r. na podstawie projektu W. Schöna i J. Kozła wybudowano nowy kościół przy Nám. Dr. Martina Luthera. Jest to budowla w typie bazyliki, o szerokiej nawie, z fasadą o masywnej wieży z dzwonnica w środku. Przed wejściem znajduje się trójosiowy portyk, wsparty na szeregu arkad, których lica są ozdobione wypukłymi zygzakami. Nawa jest zamknięta sklepieniem ozdobionym kontrastową czarno - brunatną dekoracją, tworzącą fałszywe kasetony. Po II wojnie światowej kościół został przejęty przez państwo czeskosłowackie, jego użytkownikiem stał się Czeskobraterski Kościół Ewangelicki a.w. [Českobratrská církev evangelická a.v.] w Czeskim Cieszynie.

Spacerem ulicami Czeskiego Cieszyna docieramy na Aleje prezydenta Masaryka (Masarykovy sady), dawniej zwane Alejami arcyksięcia Albrechta. Z lewej strony znajduje się przy nich katolicki kościół Serca Jezusowego.

14 Kościół Serca Jezusowego (Masarykovy sady)

Jezuici działali w Cieszynie od 1670 r. do rozwiązania zakonu w 1773 r. Powrócili do niego w 1885 r. i w latach 1891-1894 wybudowali przy Alejach Kościół Najświętszego Serca Jezusowego. Obok wystawiono plebanię i dom dla odnowionego konwentu jezuitów. Kościół Serca Jezusowego wzniesiono według planów wiedeńskiego architekta Ludwika Zatzki. Zbudowany został w stylu neogotyckim, z transeptem oraz z fasadą z dwoma wieżami (dokończono tylko północną). Fasadę z dużym trójkątnym szczytem, zdobi m.in. duże okno rozetowe. Wnętrze wyposażała znana firma rzeźbiarska Ferdinanda Stuflessera ze St. Ulrich w Tyrolu. Od 1920 r. kościół pełni funkcje kościoła parafialnego w Czeskim Cieszynie.